

KATI ČABA

Srpsko kulturno nasleđe je bogato, uživala sam u svakom kutku vaše zemlje

INTERVJU
odlazeća
ambasadorka
Kanade u
Srbiji

Poneću u Kanadu dva svoja čilima koja sam kupila u Pirotu i Novom Pazaru

MARIJANA KRKIĆ

Odlazeća ambasadorica Kanade u Beogradu Kati Čaba, u intervjuu za „Blic nedelje“ opisuje šta je na nju u Srbiji ostavilo najjači utisak, koju hranu je probala a koju ume da pripremi, ali i šta bi od tradicije i nasleđa trebalo zadržati, a šta prevazići.

Kad ste pre više od tri godine došli u Srbiju, šta je bio vaš prvi utisak?

- Izdvojila bih dve stvari. Prvo, gotovo istog trenutka po dolasku, osetila sam koliko su ljudi srdačni i prijateljski raspoloženi prema meni i mojoj porodici, zbog čega smo se osetili dobrodošli. Bilo je lepo što smo dočekani raširenih ruku.

A drugo?

Druga stvar se nije dogodila istog trenutka, ali je došla ubrzo, čim sam shvatila da je kulturni život u Srbiji neverovatno bogat. U Beogradu sam posećivala različite događaje, od opere, baleta, predstava i koncerata, do vrlo zanimljivih festivala - plesa, džeza, gitare, filmskih festivala. I dnevni kulturni život je zanimljiv. Išla sam i u kafane i uživala u odličnoj hrani koja je karakteristična za ovo podneblje. Bogat kulturni život je svakako ostavio jako dobar utisak tokom mog boravka u Beogradu.

Pored kulturnog života, kakav vam je utisak o kulturnom nasleđu, buduću da ste dali veliku podršku Etno mreži i ženama koje izrađuju rukotvorine?

- Za mene je bilo važno da znam da u Srbiji postoje organizacije poput Etno mreže,

kojima je primarni cilj da čuvaju kulturno nasleđe. Uvek sam volela rukotvorine, mislim da su divne, a i posedujem različite komade, jer vas navode da oscitate povezanost sa zemljom i sa generacijama njenih građana. To vas približava zajednici i kulturi. Zato sam srećna što sam, kroz putovanja i događaje koje je Etno mreža organizovala, imala priliku da naučim više o kulturi vaše zemlje. Ova organizacija radi veoma važan posao. S jedne strane, pomaže da se očuva tradicija koja bi lako mogla da padne u zaborav, jer bi mnogi rekli „lepo je, ali zašto bismo trošili vreme na to“.

Kakav su utisak na vas ostavile žene okupljene u Etno mreži?

Imala sam priliku da mnogo od njih upoznam, posebno tokom tkačkih kolonija. Ambasada Kanade je zajedno sa NALED-om, na moje zadovoljstvo, bila pokrovitelj ovih manifestacija. Od žena koje su učestvovala na kolonijama bilo je iskusnih koje

**VIDELA SAM
PRELEPE
MANASTIRE,
CRKVE ŠIROM
ZEMLJE, TVRĐAVE,
NEVEROVATNE
PRIZORE OD
PLANINA DO
RAVNICE**

OSNAŽITI ŽENE

Veoma ste angažovani kada je reč o pravima i osnaživanju žena. Zašto je važno da se žene osnaže, a posebno one koje se bave tradicionalnim zanatima u Srbiji?

- Za mene su rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i devojčica vrlo važne teme. To je prioritet kanadske vlade, a prioritet je i za mene kao ambasadoricu i sve što bi moglo da doprinese ostvarenju tog cilja je prioritet. Žene čine polovinu ukupne populacije, a ipak u mnogim zemljama i kulturama imaju neznatnu ulogu u privrednom životu. Ako bi bile aktivno angažovane, svima bi nam bilo bolje, jer bi doprinele ubrzanju ekonomskog rasta i uspeha zajednice. Žene se takođe na mnogim mestima, uključujući i Kanadu, suočavaju s pritisicima i poteškoćama kao što su zlostavljanja, siromaštvo, nasilje. Radeći na osnaživanju i pomažući ženama da se osećaju sigurno, sposobno za preživljavanje i nezavisno, pomažemo im da se bolje snađu u društvu. Lično sam veoma angažovana po tim pitanjima, a činjenica da Etno mreža okuplja žene, pomaže im da budu više nezavisne, da preuzmu aktivniju ulogu u ekonomiji lokalne zajednice i da budu više finansijski nezavisne. To su veoma važni rezultati koje Etno mreža postiže.

su tkale godinama, a bilo je i početnica, sa velikom željom da nauče tkanje. Sve su bile uzbuđene i srećne što rade u ovoj oblasti i kroz razgovor s nekima od njih osetila sam da njihovo osnaživanje ima efekta. Značajno je to što sede zajedno, uče zanat jedna od druge, ali uče i kako da budu jake i razumeju koliko je važno što čuvaju kulturno nasleđe Srbije.

Nosite li nešto od srpskih tradicionalnih rukovrvorina sa sobom u Kanadu?

- Poneću nekoliko vrednih komada. Na primer, poneću svoja dva čilima - iz Pirota i iz Novog Pazara. Takođe, imam kolekciju pustovanih lopti, predivne vezene komade, a neki su rađeni tehnikom zlatoveza, za tim minijature. Sve ću ih poneti i to će biti veoma lepi suveniri koji će me podsećati na vreme provedeno u Srbiji.

Da li vi poznajete neku tradicionalnu tehniku ručnog rada?

- Zapravo, da. Moj otac je poreklom iz Madarske, pa sam mnogo puta posetila tu zemlju i od svoje bake, takođe Madarice, naučila sam različite tehnike. Na primer, jako volim vez i naučila sam da vezem. To me opušta, pa volim da vezem kad se vratim kući s posla. Pomalo i heklam, mada priznajem da tu tehniku nikada nisam savladala dovoljno da bih mogla da napravim kvalitetan komad. Ali, volim da imam heklane komade u svom domu, i proteklih godina sam sakupila pravu malu kolekciju. Primera radi, jedna od stvari koju sam naučila još u Kanadi jeste kako da ukrašavam jaja, jer je kod nas velika ukrajinska zajednica koja neguje taj običaj. Stavite vosak i potopite jaja u različite boje, i dobijete prelepo ukrašena jaja, koja takođe skupljam.

Šta je za vas zajednički imenitelj kada se pomenu Bosna, Srbija, Kanada i Madarska?

- Ja sam sa svim tim zemljama na neki način povezana. Moj otac je Mađar, muž mi je iz Bosne, a ja sam Kanadanka koja već tri godine živi u Srbiji. Ono što mogu da kažem jeste da je svako od ovih društava multikulturalno na svoj način. Možda

”

VAŽNO JE DA SE GLEDA U BUDUĆNOST, JER SRBIJA IMA MNOGO DA PONUDI I IMA VELIKI POTENCIJAL. ŽELIMO DA VIDIMO EKONOMSKI RAST, ŽELIMO DA VIDIMO ZEMlju IZ KOJE LJUDI NE ŽELE DA EMIGRIRAJU

ne u meri kao Kanada, koja se mahom sastoji od imigranata i njihovih porodica, ali i ovde primećujem sve više poštovanja razlika i različitih kultura. U tom smislu, ponosna sam na sopstveno nasleđe, jer sam Kanadanka mađarskog porekla, udata za čoveka iz Bosne, što me čini pravom predstavnicom Kanade. Objedinjujem različite kulture i primer sam kako može da se živi u miru i harmoniji.

Umete li da pripremite neko tradicionalno srpsko jelo - sarmu, pasulj prebranac, ajvar, ili možda desert kao što su vanilice?

- Probala sam sva ta jela, volim sarmu, ajvar, prebranac, vanilice... Medutim, nisam naučila da ih spremam. Volela bih da naučim da pravim sarmu, jer sam je probala u Rusiji i Ukrajini, Mađarskoj i Bosni, ali srpska sarma je za mene ubedljivo najbolja. S druge strane, moja svekruva iz Bosne me je naučila da pravim pitu, odnosno burek sa sirom, spanaćem itd. Pokušala je da me nauči i da razvijam kore, ali priznajem da nikad zapravo nisam uspeła da ih napravim da budu onako tanke kao njene, pa kore ipak kupujem. Umem i da napravim reform tortu, šnenokle, urma šice, knedle sa šljivama. To su ukusi regiona koje volim.

Svaka žena mora da bude sposobna da doprinese društvu i da ima svoje stavove kao individua

Srbija je poznata po izrazito gostoljubivim domaćinima. Da li je ta reputacija, iz vašeg iskustva, opravdana?

- Apsolutno da. Srbija je veoma gostoljubivo mesto. Imala sam veliko zadovoljstvo da sam pozivana na brojne slave kod prijatelja iz Srbije. Videla sam kako se slavi slava s porodicom i prijateljima. Gostoljubivost na ovim okupljanjima je bila neverovatna. I osetila se i u količini i raznolikosti hrane koja je spremljena u domovima tih porodica sa mnogo ljubavi i pažnje prema gostima. Naravno, ovo je kultura koja slavi gostoprinstvo.

A da li ste bili na nekoj svadbi?

- Jesam, bila sam i na nekoliko venčanja. I zaista sam uživala, i u osećaju pripadnosti i u dobroj hrani, muzici, čak smo malo i pevali. Bilo je vrlo prijatno.

Da li ste probali da igrate kolo?

- Jesam, naravno. Čak i pre nego što sam došla u Srbiju. Imam prijatelje s područja bivše Jugoslavije, uključujući i Bosnu i Srbiju, pa sam bila u prilici da u Otavi prisustvujem brojnim kulturnim događajima. Kada se slavila Nova godina ili slava, onda smo tamo igrali i kolo.

Ako biste svom nasledniku na ambasadorskoj poziciji preporučili mesta u Srbiji koja bi obavezno trebalo da obiđe, koja bi to mesta bila i šta vam se tamo najviše dopalo?

- Imala sam priliku da putujem u različite krajeve Srbije i uživala sam u svakoj poseti. Tako da bih preporučila svom nasledniku da putuje što je moguće više. To je prvo. Naravno, nadam se da će moj naslednik nastaviti da podržava rad tkačkih kolonija i da će posetiti Piroat, Sombor, Stapar i Novi Pazar, kao što sam ja to radila. Imam naravno veoma lepih većih gradova, i lepih malih gradova i sela, i nadam se da će posetiti različita mesta. Videla sam prelepe manastire, crkve širom zemlje, tvrđave, neverovatne prizore od planina do ravnice, ali mnogo toga ima da se vidi i želim mu da mnogo putuje.

Kako biste mu opisali Srbiju pre svega iz ugla tradicije, kulture, načina života?

- Svom nasledniku bih rekla da dolazi u zemlju s bogatom kulturom i istorijom i da je veoma važno da razume život u Srbiji. Ohrabрила bih ga da putuje, da upozna ljude i kulturu, da proba sjajnu hranu koja se ovde priprema. Sa druge strane,

tradicija je dobra stvar, ali na primer, u mnogim zemljama, ne samo u Srbiji, tradicionalno je i dalje prisutan patrijarhat. To je tip društva u kojem je muškarac glava porodice i donosi sve odluke. To su tradicije koje moramo da prevaziđemo u svakoj zemlji, uključujući i moju zemlju Kanadu. Svaka žena mora da bude sposobna da doprinese društvu i da ima svoje stavove kao individua. Vreme je da napustimo prevaziđene uloge i da uživamo samo u navikama koje su dobre za celo društvo. Zato ću mu, kao izuzetno pozitivnu stvar, reći da je narod ovde prijateljski, i da ova zemlja ima dobro obrazovane, inteligentne ljude koji žele da urade više.

Kad se podvuče crta...

- Važno je da se gleda u budućnost, jer Srbija ima mnogo da ponudi i ima veliki potencijal. Želimo da vidimo ekonomski rast, želimo da vidimo zemlju iz koje ljudi ne žele da emigriraju, već žele da ostanu. Želimo Srbiju kao zemlju sa snažnom razvijenom demokratijom i vladavinom prava. Da idu ka budućnosti sa pozitivnim stavom. Želimo Srbiju kao zemlju sa snažnom razvijenom demokratijom i vladavinom prava. ■